

УДК 130.2(045)

О. І. Кравченко

КУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІСТА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Національний авіаційний університет

Анотація. У статті досліджуються глобалізаційні процеси, які суттєво впливають на культурні трансформації міста. Зважаючи на те, що породженням сучасних глобалізаційних процесів є мегаполіси, основою дослідження є розкриття суті мегаполісу, його особливостей в умовах глобалізаційних та культурних трансформацій на початку XXI століття. Показано, що філософія і сучасна наука значною мірою зорієнтовані на дослідження глобалізаційних процесів і їхнього впливу на економіку, культуру та роль людини у цих процесах. У цьому контексті розглядаються проблеми глобального міста як медійного міста, яке стає конкурентним серед інших міст.

Ключові слова: глобалізація, місто, культурні трансформації, постіндустріальне суспільство.

Вступ

На рубежі XX і XXI століть інформатизація суспільства наклалася на процеси глобалізації всіх сфер життя, які суттєво посилюють культурні трансформації сучасного міста. Перш за все глобалізація сприяла розвитку зв'язку між містами по горизонталі, через національні кордони, зробивши їх більш взаємозалежними (Маклюєн, 2007: 28). Сучасний етап розвитку суспільства можна по праву назвати часом великих міст: агломерації, мегаполіси, надміста, альфа-міста стають головними гравцями на карті великої політики, бізнесу, культури, науки. Цьому сприяє ціла низка факторів, що мають різні природу і причини виникнення: історичні, географічні, політичні. Актуальність дослідження особливостей і проблем великих міст визначається, з одного боку, все зростаючою роллю власне міст у світі, а з іншого – надзвичайною складністю і слабкою керованістю соціокультурними процесами, що відбуваються в даних системах.

Дослідження глобалізаційних процесів, що впливають на культурні трансформації міста проводилися як зарубіжними, так і вітчизняними вченими: А. Андерсон розглядав міста як потужні економічні вузли та центри; Г. Музиченко, Д. Кларк, С. Сассен зауважують, що мегаполіси відіграють провідну роль у глобалізаційних процесах; М. Кастельс порівнює міста з інформаційно-владними вузлами; С. Макуайер продовжує ідею розвитку інформаційних центрів і висовує концепцію медійного міста; П. Геддес визначає поняття «світове місто», яке використовується як місто особливого культурно-релігійного типу. Різних аспектів глобалізаційних процесів торкалися у своїх працях Г. Горнова, Е. Іваненко, М. Корецька, Е. Савенкова, О. Чумаков.

Мета роботи полягає в культур-філософському дослідженні глобалізаційних процесів в умовах постіндустріального суспільства, що сприяють культурним трансформаціям міста.

Методологія дослідження

У статті використано соціокультурний і системний підходи, методи культурно-семантичного аналізу та порівняння, принципи історизму.

Результати

Породженням сучасних глобалізаційних процесів є мегаполіси. А. Андерсон справедливо відмітив, що світ сьогодні - це багаторівнева мережева система, верхній шар якої - це мережа глобальних мегаполісів (Андерсон, 2001: 235). Дослідник зазначає, що вони виступають своєрідними «воротами у глобальний світ», поєднуючи на компактній території вико-

нання функцій потужних вузлів та центрів, забезпечуючи доступ до глобальної економіки не тільки собі, а й територіям, що перебувають у сфері їхнього економічного та політичного впливу. Тому наявність у певній країні мегаполісів – власних «воріт» у глобальний світ - розглядається як можливість для національних, політичних, економічних, науково-освітніх і культурних еліт увійти до вузького клубу осіб, які беруть участь у прийнятті ключових рішень у кожній із сфер на глобальному рівні.

При цьому дослідники підкреслюють, що мегаполіси відіграють провідну роль практично у всіх сферах глобалізаційних процесів, перетворюючись на «транснаціональні простори». Так, Г. Музиченко пише, що якщо у політичній сфері глобалізація означає розмивання суверенітету національної держави в результаті дій транснаціональних акторів і створення ними організаційних мереж, в економіці настання денаціоналізованого, дезорганізованого капіталізму, ключовими елементами якого є транснаціональні корпорації, які виходять з-під національно-державного контролю, і спекуляції на транснаціональних фінансових потоках, то у культурі глобалізація означає глокалізацію, тобто взаємопроникнення локальних культур у транснаціональні простори, якими сьогодні є західні мегаполіси Лондон, Нью-Йорк, Берлін, тощо (Музиченко, 2011: 264). Це нові форми урбаністичних процесів. Міста стають головним місцем для культурного обміну і джерелом насильства. Глобалізація спричиняє взаємопроникнення етнічних і національних культур та їхніх складових: мови, звичаїв, традицій, вірувань тощо.

Різноманітність термінів, що описують типи найбільших міст, є індикатором, який відображає неоднозначність і складність осмислення даного явища в гуманітарних науках, а також різноманіття підходів у його вивченні. З точки зору соціального конструкціонізму, конструкт, виражений у конкретних словах, закладених у те чи інше визначення, надає вирішального впливу на процес побудови соціальної реальності, багато в чому задаючи динаміку розвитку, а також шляхи вирішення соціальних проблем. Однак нам хотілося б особливо виділити два основних, на нашу думку, поняття, що використовуються в дослідженнях соціокультурного міста: «глобальні міста» і «світові міста».

Д. Кларк у праці «Світ міст/глобальне місто» наголошує, що з початку 80-х років XX століття такі міста стають командними та контрольними пунктами глобальної економічної системи, зосередженням ключових індивідуумів, установ і організацій, що

управляють, маніпулюють, диктують і визначають формування та відтворення капіталізму в усьому світі (Clark, 2003). Автор терміну «глобальне місто» професор соціології Чиказького університету С. Сассен у своїй роботі «Глобальне місто» зазначає, що у ХХ столітті серед найбільших міст стали виділятися особливі мегаполіси, наділені колосальними фінансовими, управлінськими, інформаційними та політичними функціями. Саме вони є головними центрами активності міжнародного співтовариства. Згідно з визначенням С. Сассен, «глобальні міста – це постіндустріальні центри, які займають стратегічне становище у світовій економіці за рахунок концентрації функцій управління та контролю, а також спеціалізуються в галузі професійних бізнес-послуг; максимально інтегровані у світову економіку і багато в чому черпають ресурси й можливості розвитку за рахунок або в результаті взаємодії в глобальних міських мережах» (Сассен, 1991). Підкреслюючи відмінність глобального міста від світового, С. Сассен виділяє визначне багатовікове, історичне значення світового міста, тоді як для глобального міста більше значення має його функціонування у глобальній світовій економіці.

М. Кастельс, розвиваючи теорію глобального (інформаційного) міста, зазначає, що детермінуючою рисою таких міст є концентрація адміністративних, управлінських і виробничих функцій у глобальному масштабі. Міста утворюють інформаційно-владні вузли, в яких приймаються найважливіші рішення, що транслюються в глобальні економічні мережі.

Разом із тим, глобальні міста чітко відображають суперечність «глобальне – локальне»: залучені в світову економічну систему, вони виключають із неї місцеві популяції, які стають функціонально зайвими. М. Кастельс стверджує, що маргіналізація локальних спільнот – це наслідок економічної, політичної та культурної експансії глобальних міст (Кастельс, 2000). Він одним із перших відзначив нову особливість глобального міста – його інформаційну складову: глобальні міста відіграють найважливішу роль у розвитку інформаційного суспільства, створюючи необхідну мережу варіацій прийняття рішень на вищому рівні в різних областях, значно відрізняючись від інших міст у глобальному масштабі (Castels, 1998).

Логічним продовженням ідеї розвитку глобальних інформаційних центрів в особі глобальних міст стала концепція С. Маккуайера «Медійне місто: медіа, архітектура та міський простір» (Маккуайер, 2014). Дослідник вважає, що глобальне місто стає медійним містом: цифрові мережі інформаційного простору починають формувати соціальний профіль жителя глобального міста, його спосіб мислення і поглядів, а цифрові технології «форматують» уявлення про час і простір, тим самим розвиваючи конкурентні стратегії глобального міста серед інших міст. У такий спосіб соціокультурний конкурентний розрив створюється всередині глобального міста завдяки максимальному використанню медійних технологій інформаційного середовища.

Проблемі інформаційного простору в теоріях мережевого суспільства також присвячено збірку статей російських соціологів і культурологів. Культуролог Е.

Лапіна-Кратасюк вводить поняття «інтерактивне місто» – місто, яке виходить за межі своїх фізичних меж завдяки мережевій якості, і ця особливість сприяє невідконтрольному втіленню у фізичному світі (Микроурбанізм, 2014). Зазначене авторкою підкреслює трансформації, яких зазнає міська культура.

У 1915 році шотландський соціолог-урбаніст П. Геддес у роботі «Еволюція міст» визначив категорію світових центрів. До цього поняття «світове місто» використовувалося як місто особливого культурно-релігійного типу. Нові світові міста виникли на карті постіндустріального суспільства в середині ХХ століття. На думку П. Геддеса, саме соціокультурний простір є важливим фактором розвитку мегаполісів. Світовими центрами він визнавав Лондон, Париж, Берлін, Відень, Нью-Йорк, Бостон, Чикаго, а також відзначав перспективність формування аналогічних центрів у інших регіонах світу, наприклад, в Азії.

Поряд із поширеними підходами до вивчення особливостей великих міст, сьогодні особливо виділяється концепція «креативних міст» – міст, які особливо привертають творчих людей, що розвивають інноваційні, креативні тенденції в соціумі на глобальному і регіональному рівнях. Сьогодні ця назва стає новим трендом, який дозволяє, насамперед, світовим містам із багатою історією подолати системну кризу. Близько 100 міст у світі називають себе креативними, серед них – Нью-Йорк, Амстердам, Берлін. Залучення глобальних міст у конкуренцію призводить до появи «брендингу територій», про що писалося вище (Динні, 2013). Ключові цінності дозволяють позиціонувати місто як привабливе: Нью-Йорк – місто підприємництва, агресивний, індивідуалістичний; Лондон – місце, де відчувається аромат британського вищого суспільства.

Основним фактором трансформації креативного міста є розвиток мистецтва і творчого середовища. Світові міста виявилися більш сприйнятливими до творчості, а отже, і більш привабливими для творчих особистостей. Проблема глобальних міст полягає, насамперед, у відсутності комфортних умов існування індивідуальності, або, як пише Ч. Лендрі, автор книги «Креативне місто», у відсутності багатства переживання. «Багатство переживаннями складається з будівель, з міського середовища, з добре спланованих і доглянутих вулиць, із контролю автомобілів, а також із можливостей активності городян, які дозволяють людям відчувати себе залученими учасниками міського життя» (Лендрі, 2006). Приклади, які наводить Ч. Лендрі, дозволяють зрозуміти дані процеси.

Наприклад, у Сеулі прибрали, декілька основних транспортних магістралей міста і відновили русла річок. Необхідно відзначити, що у великих містах все частіше проявляється тенденція поступового виведення виробничих підприємств за межі міста, що дозволяє значно поліпшити екологічну обстановку і призводить до позитивних структурних соціальних і демографічних змін. Безумовно, даний процес пов'язаний із великими фінансовими витратами, проте в перспективі він дозволяє значно покращити якість життя населення. У столиці Малайзії Куала-Лумпур будується практично нове місто, мегапроект Banga Malaysia: на території в сотні гектарів організовується міський простір, який дозволяє отримати доступ до

всіх необхідних центрів і комунікацій у межах семи хвилин ходьби. Таке градобудівництво отримало назву «міста семи хвилин». Інший приклад модернізації міського простору з метою підвищення комфортності проживання - Нью-Йорк: міська влада розширила пішохідні зони і всіляко скорочує автомобільний трафік у центрі. Ці зміни дозволяють відчуті мешканцям міста своє панівне становище в міському просторі.

Одним із результатів трансформаційних процесів розвитку тенденції креативності є той факт, що управлінські структури в світових містах приходять до висновку: збільшення фінансової вигоди від будівництва одного будинку часто скорочує культурну цінність міста загалом, так би мовити душу міста. «Душа міста - це нематеріальне начало, яке перебуває у взаємозв'язку з тілесністю міста, носій його цілісності і системності» (Глазычев, 2008). Цей висновок ґрунтується на розумінні сприйняття світового міста як єдиного проекту, єдиної системи - саме тоді місто набуває кумулятивного соціокультурного капіталу, що дозволяє підвищувати його цінність у світі, а значить дає новий імпульс для розвитку, дозволяючи використовувати всі ресурсні можливості.

Отже, незважаючи на всезростаючу роль глобальних міст в інформаційному суспільстві, значення глобального міста визначається так: глобальне місто акумулює в собі всі соціокультурні процеси і визначає динаміку соціокультурного розвитку, зміни світового простору в доцентровому напрямку, а також характер цієї динаміки, що посилюється від периферії до центру. На наш погляд, глобальні міста внаслідок своєї «ізолюваності» або різкої відмінності від решти світу в сенсі розвитку є «недосяжним об'єктом». У той же час суспільству, у якого є потреба в змінах, необхідні тверді й авторитетні орієнтири. Глобальне місто стає таким орієнтиром. Перспектива дослідження даної теми полягає у виявленні механізмів впливу глобального міста на соціокультурний простір (Горнова, 2015: 212).

Разом із зростанням людських поселень і виникненням між ними взаємозв'язків через транспорт, міграцію, торгові шляхи, процес глобалізації відбувається вже багато століть, проте останні кілька десятиліть темпи його прискорення стали особливо стрімкими. Пара рушійних локомотивів глобалізації - можливості і конкуренція - повселюдно перетворюють підприємство і працівників, а вони, в свою чергу, перетворюють міста. Першим місцем, куди приходили чужаки, завжди були міста, іноді вони ставали основним призом завойовників, і з їхньої подачі міста перетворювалися на майданчики для встановлення взаємовідносин між народами, чи в галузі торгівлі, культури, чи дипломатії. О. Чумаков зауважує, що, по суті, це був фундаментальний перехід до формування нової соціальної системи і якісного зростання громадського знання, який потім буде визначено як початок цивілізаційного розвитку людства (Чумаков, 2017: 256). Сьогодні міста існують у глобальному просторі, де їм доводиться конкурувати один з одним, навіть якщо вони цього не хочуть - і найчастіше без традиційної підтримки, яку вони отримували від своїх національних урядів. Що дозволяє деяким містам процвітати в таких нових умовах, коли інші застигають у своєму розвитку? Як тиск глобалізації позна-

чається на якості життя в місті? За деякими гіпотезами, зростання великих міст міст відрізняється стійкістю, а слабкі міста слабшають ще більше, якщо не вживають коригувальних дій.

Обговорення

Як зазначалося багатьма авторами, більшість сучасних міст, малих і великих, уже не є самодостатніми, тобто ізолюваними один від одного. Міські поселення, так чи інакше, пов'язані між собою в єдину систему, яку можна назвати глобальною системою. Це не означає, що в окремих міст і селищ міського типу немає специфічних, тільки їм властивих рис і особливостей. Однак теоретично всі проблеми сучасних міст бажано розглядати в рамках концепції «центр - периферія» при тому, що центральні і периферійні функції окремих міських систем можуть періодично змінюватися.

Відмінність сучасного міста від міст минулих епох полягає в тому, що в ньому є сусідами і конкурують локальні (місцеві) і транзитні (глобальні) функції. Їхня діалектика полягає в тому, що локальні функції, як, наприклад, унікальні культурно-історичні скарби, специфічний міський ландшафт і інституції, що підтримують їхнє функціонування і охорону, все більше об'єднуються в масштабах країни, регіону і світу соціокультурними зв'язками і відповідними системами комунікації. Скупчення людей веде до відчуження, до зменшення суспільних контактів і до того ж насилля, яке аналізував Ж.-Ф. Бодрійяр, концентрація населення призводить до насилля та невизисті, які посягають на індивідуальний простір. Усі зазначені вище процеси ведуть до зростання байдужості. Це пов'язано з веденням однобічного життя, байдужості один до одного і до всього. Останнє провокується інформаційним тиском. Сьогодні наявний такий обсяг інформації, який пов'язаний із глобалізаційними процесами і який важко засвоїти людині. Ж.-Ф. Бодрійяр вважає, що сучасна цивілізація стоїть на порозі катастрофи, великого інформаційного вибуху. Ненависть також є результатом інформаційного насилля. Так, місто і міські жителі перебувають у взаємозв'язку, що існує із загальними інформаційними потоками. Посередником між городянином і середовищем міста є інформаційна сфера, в якій інформація є сенсоутворюючим явищем і перетворюється на потужний генератор нової інформації. З підвищенням інформаційного рівня зростає рівень інтелектуального розвитку городян. Із процесами глобалізації інформація стає стратегічним ресурсом і найголовнішим джерелом суспільного розвитку. На сучасному етапі відбувається становлення глобального комунікативного й інформаційного простору, який проявляється у всіх сферах життя суспільства; поява інформаційної сфери змінює соціальні детермінанти усвідомлення світу, типи ментальності, спосіб життя і цінності людини (Соціологія глобалізації, 2008).

Сьогодні саме мегаполіси є тими вузловими точками на карті світу, де глобальні процеси і мережі, які їх несуть, реалізують свій зв'язок з їхніми територіально закріпленими функціональними системами. Тобто, одні не можуть існувати без інших. Більше того, ці два структурно-функціональних елементи глобального

цілого підтримують і розвивають один одного. Звичайно, мегаполіси не можуть існувати без розвиненої територіальної мережі зв'язків між великими і малими людськими поселеннями, але все ж провідними центрами є саме найбільші мегаполіси світу.

Що необхідно нам врахувати з близького та далекого минулого цих мегаполісів? Перш за все, як матеріальні (містобудівні об'єкти), ці мега-міста є гігантською інерцією динаміки, яка пояснюється їхнім минулим і сьогоденням. Якщо поліс – це середовище порядку, то мегаполіс – це середовище надлишку (Іваненко, Корецька, Савенкова, 2012: 157). При всіх видимих змінах (нові будинки, вулиці, транспортна та інша інфраструктура) ця інерція зберігається внаслідок величезних витрат, які вже були або будуть інвестовані в ці міста незалежно від планів їхньої модернізації або екологізації.

Як зазначають сучасні дослідники, інерційність найбільших мегаполісів світу склалася історично, так як ось уже протягом століття вони є вершиною всієї глобальної вертикалі країни. Тією вершиною, з якою тісно пов'язані економічна і соціальна структура конкретної країни. Включаючи ті організаційні структури, які займаються контролем стану її середовища проживання, а також діяльність громадських екологічних та інших організацій та груп. Ця сукупність сил і факторів створила одну з найпотужніших інерційних сил світових мегаполісів: будівельну індустрію, яка перетворилася з «організації» в соціальний інститут, значною мірою керуючий розвитком мегаполісів країни та їхньої інфраструктури. Сучасний мегаполіс, втративши риси полісу, придбав деякі риси фюсиса (самовладної зростаючої природи). І це є не просто метафорою, це досвід життя в мегаполісі. З певної точки зору, мегаполіси нагадують чи величезні пульсуючі тіла, чи джунглі. Не випадково образ мегаполісу як джунглів став мовним кліше («кам'яні джунглі») (Там само:158).

Інфраструктура сама по собі стала експортною галуззю, створюючи острівці благополуччя для тих фірм і найманих працівників, які володіють об'єктами і здійснюють їхню експлуатацію, і від яких залежать споживачі транспортних послуг, послуг подачі питної води, електроенергії та водовідведення - широко розкидані й іноді невдоволені. Місцеве населення проявляє зростаючий опір будівництву об'єктів інфраструктури - навіть якщо ці об'єкти можуть забезпечити йому істотно вищий рівень обслуговування. У зв'язку з тим, що інфраструктура використовує ресурси з фінансових ринків, які мають глобальні масштаби, те, що колись було проблемою ліквідності місцевого порядку, тепер перетікає в сферу міжнародних справ. Багато прикладів розвитку світових мегаполісів ілюструють найрізноманітніші аспекти змін, що відбуваються в ході еволюції інфраструктури в умовах глобалізації - поступового просування в бік більш ефективного вирішення суперечностей між індивідуальними і колективними інтересами, і між безпосередніми потребами населення й бажанням суспільства забезпечити майбутнє для своїх нащадків.

Висновки

Отже, глобальні міста можуть займати різні позиції в культурних трансформаціях. Вони конкуру-

ють одне з одним, проте водночас є взаємозалежною системою, яка піднімає рівень глобальних міст. У філософському і науковому дискурсах глобальні міста розглядаються, в першу чергу, з точки зору їхнього економічного ресурсу, але ігнорується їхній соціокультурний капітал. Проте в даній статті ми намагалися більшою мірою дослідити культурно-філософські та соціокультурні аспекти глобальних процесів, які призводять до культурних трансформацій міст у постіндустріальну добу.

Список літератури

1. Андерсон А. Ворота в глобальную экономику: монограф / А. Андерсон; пер. с англ. В. М. Сергеева. – М.: ФАЗИС, 2001.
2. Глазычев В. Л. Урбанистика / В. Л. Глазычев – М.: Европа, 2008. – 220 с.
3. Горнова Г. В. Философия города: монография / Г. В. Горнова – М.: ФОРУМ: ИНФРА-М, 2015. – 344 с.
4. Динни К. Брендинг территорий. Лучшие мировые практики / К. Динни – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 336 с.
5. Иваненко Е. А. Созвездие Горгоны (эссе об эфетах медиа) / Е. А. Иваненко, М. А. Корецкая, Е. В. Савенкова – СПб.: Алетейя, 2012. – 328 с.
6. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура / М. Кастельс; пер. с англ.; под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: Гос. ун-т. Высш. шк. экономики, 2000. – 606 с.
7. Лэндри Ч. Креативный город / Ч. Лэндри; пер. с англ. В. Гнедовский, М. Хрусталева. - М.: Классика - XXI, 2006. - 399 с.
8. Маккуайр С. Медийный город: медиа, архитектура и городское пространство / С. Маккуайр – М.: StrelkaPress, 2014. – 300 с.
9. Маклюэн Г. М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека / Г. М. Маклюэн; пер. с англ. В. Николаева. 2-е изд. – М.: «Гиперборея», «Кучково поле», 2007. – 464 с.
10. Микроурбанизм. Город в деталях. – М.: Новое литературное обозрение, 2014. – 352 с.
11. Музиченко Г. В. Вплив глобалізаційних процесів на зміст державної політики сучасних країн пострадянського простору / Г. В. Музиченко // Вісн. СевНТУ. Сер. «Політологія». Вип. № 123. – Севастополь, 2011. – С. 263-266.
12. Сассен С. Глобальный город: Нью-Йорк, Лондон, Токио / С. Сассен; Princeton University Press, 1991. – 410 с.
13. Соціологія глобалізації: навчальний посібник / гол. ред. М. Д. Култаєва. – Харків ХНПУ ім. Г. Сковороди, 2008. – 207 с.
14. Чумаков А. Н. Метафизика глобалізації. Ультруноцивилизационный контекст: монографія / А. Н. Чумаков – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Проспект, 2017. – 496 с.
15. Castells M. The Informational City: Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban Regional Process / M. Castells – Oxford, UK; Cambridge, MA: Blackwell, 1989.
16. Clark D. Urban World / D. Clark Global City. – New York, 2003. – P. 156

References

1. Anderson, A. 2001. *Vorota v globalnuyu ekonomiku*. [Gate to the Global Economy]. Moscow: FAZIS.
2. Castells, M. 1989. *The Informational City: Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban Regional Process*. Oxford, UK; Cambridge, MA: Blackwell.
3. Chumakov, A. 2017. *Metafizika globalizacii. Ulturno-civilizacionnyj kontekst* [Metaphysics of Globalization. Cultural and Civilization Context: monograph]. Moscow: Prospekt.
4. Clark, D. 2003. *Urban World*. New York.
5. Dinni, K. *Brending territorij. Luchshie mirovye praktiki* [City Branding: Theory and Cases]. Moscow: Mann, Ivanov i Ferber.
6. Glazychev, V. 2008. *Urbanistika* [Urban Studies]. Moscow: Evropa.
7. Gornova, G. 2015. *Filosofiya goroda* [Philosophy of the City]. Moscow: FORUM: INFRA-M.
8. Ivanenko, E., Koreckaya, M., Savenkova, E. 2012. *Sozvezdie Gorgony* [Constellation of the Gorgons (essay on the effects of media)]. SPb.: Aletejya.

9. Kastels, M. 2000. *Informacionnaya epoha: Ekonomika, obshchestvo i kultura* [The Information Age: Economy, Society and Culture]. Moscow: Gos. un-t. Vyssh. shk. ekonomiki.
10. Lendri, Ch. 2006. *Kreativnyj gorod* [The Creative city]. Moscow: Klassika.
11. Makkuajr, S. 2014. *Medijnyj gorod: media, arhitektura i gorodskoe prostranstvo* [The Media City: Media, Architecture and Urban Space]. Moscow: StrelkaPress.
12. Maklyuen, G. 2007. *Ponimanie Media: Vneshnie rasshireniya cheloveka* [Understanding Media: The Extensions of Man]. Moscow: «Giperboreya», «Kuchkovo pole».
13. Mikrourbanizm. Gorod v detalyah 2014. [Micro-urbanism. The City in details]. Moscow: Novoe literaturnoe obozrenie.
14. Muzichenko, G. 2011. "Vpliv globalizacij nih procesiv na zmist derzhavnoyi politiki suchasnih krayin postradyanskogo prostoru" [The Impact of Processes of Globalization on the Content of State Policy of Contemporary post-Soviet Countries]. *Visn. SevNTU. Ser. «Politologiya»*, 123: 263-266.
15. Sassen, S. 1991. *Globalnyj gorod: Nyu-Jork, London, Tokio* [The Global City: New York, London, Tokyo]. Princeton University Press.
16. Sociologiya globalizaciyi: navchalnij posibnik 2008. [Sociology of Globalization]. Harkiv HNU im. G. Skovorodi.

О.И. Кравченко

КУЛЬТУРНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ГОРОДА В КОНТЕКСТ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ.

В статье исследуются глобализационные процессы, которые существенно влияют на культурные трансформации города. Несмотря на то, что порождением современных глобализационных процессов являются мегаполисы, основой исследования является раскрытие сути мегаполиса, его особенностей в условиях глобализации и культурных трансформаций в начале XXI века. Показано, что философия и современная наука в значительной мере ориентированы на изучении глобализационных процессов и их влияния на экономику, культуру и роль человека в этих процессах. В этом контексте рассматриваются проблемы глобального города как медийного города, который становится конкурентным среди других городов.

Ключевые слова: глобализация, город, культурные трансформации, постиндустриальное общество.

O. Kravchenko

CULTURAL TRANSFORMATIONS OF THE CITY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION PROCESSES

Introduction. At the turn of the XX-XXI centuries, the informatization of society was superimposed on the processes of globalization of all spheres of life, which greatly intensified the cultural transformations of the modern city. **The aim and the tasks** involve the analysis of the modern stage of society's development rightfully called the times of large cities: agglomerations, metropolises, supercities, alpha cities become the main players on the map of great politics, business, culture, science. The variety of terms describing the types of major cities is an indicator that reflects the ambiguity and complexity of understanding this phenomenon in the humanities, as well as the diversity of approaches in its study. **Research methods.** From the point of view of social constructivism, the construct, expressed in concrete words, based on one or another definition, has a decisive influence on the process of building a social reality, largely asking for the dynamics of development, as well as ways of solving social problems. **Research results.** However, global cities clearly reflect the contradictions "global - local": they are involved in the global economic system, they exclude local populations from that become functionally superfluous. Along with the widespread approaches to the study of the characteristics of large cities, today the concept of "creative cities" – cities that especially attract creative people who develop innovative trends in society at the global and regional levels – is especially highlighted. Currently, this name is becoming a new trend, which allows, first of all, global cities with a rich history to overcome the systemic crisis. **Discussion.** The main factor in the transformation of a creative city is the development of art and the creative environment. World cities were more receptive to creativity, and therefore, more attractive for creative individuals. **Conclusion.** Despite the growing role of global cities in the Information Society, the significance of the global city is defined as follows: the global city accumulates all socio-cultural processes and determines the dynamics of socio-cultural development, the change of the world space in the centripetal direction, as well as the nature of this dynamics, which increases from the periphery to the centre. The distinction of a modern city from the cities of past epochs is that it has neighbours and competing local and transit (global) functions. Their dialectics is that local functions, such as unique cultural and historical treasures, a specific urban landscape and institutions that support their functioning and protection, are increasingly united across the country, region and world with socio-cultural ties and relevant communication systems. Today, the metropolises are the nodal points on the world map, where global processes and networks that carry them realize their connection with their geographically fixed functional systems. That is, some cannot exist without others. Moreover, these two structural and functional elements of the global whole support and develop one another.

Keywords: globalization, city, cultural transformations, post-industrial society.